**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ**
**ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**Факультет музичного мистецтва**

**Кафедра фортепіано**

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**
Декан факультету
_____ Галина БРЕСЛАВЕЦЬ
«____» _____ 2026 р.

# Робоча програма навчальної дисципліни
# «КАМЕРНИЙ АНСАМБЛЬ»

Галузь знань – **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**

Спеціальність – **В5 Музичне мистецтво**

Освітньо-професійна програма **– «Музичне мистецтво»**

Профілізація – **«Фортеіпано»**

Рівень вищої освіти – **другий (магістерський)**

**Харків, 2026**

Розробник:

***Р. В. Ніколенко**, доктор філософії (музичне мистецтво), доцент, старший викладач*

Мова навчання - українська

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри фортепіано

Протокол № 1 від «28» серпня 2026 р.

Завідувач кафедри _____ Олеся СТЕПАНОВА
(підпис)

Робочу програму затверджено на засіданні ради факультету музичного мистецтва

Протокол № 1 від «31» серпня 2026 р.

Голова ради факультету _____ Галина БРЕСЛАВЕЦЬ
(підпис)

## Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>Денна форма навчання</td><td>Заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 9<br>1 семестр – 3<br>2 семестр – 3<br>3 семестр – 3</td><td>Галузь знань<br>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Розділів – 3<br>Тем – 12</td><td rowspan="5">Спеціальність<br>В5 Музичне мистецтво<br><br>Освітня програма:<br>Музичне мистецтво</td><td colspan="2">Рік підготовки</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 270 год.</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1,2,3</td><td>1,2,3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Співвідношення кількості годин індивідуальних аудиторних занять до самостійної роботи становить:<br>- для денної форми навчання – 84/186 (1/2)<br>- для заочної форми навчання – 24/246 (1/10)</td><td rowspan="3">Рівень вищої освіти – другий (магістерський)</td><td>30+30+24 год.</td><td>8+8+8 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60+60+66 год.</td><td>82+82+82 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:</td><td colspan="2">1 семестр – залік<br>2 семестр - залік<br>3 семестр – екзамен</td></tr>
</table>

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 27/73

## 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Місце навчальної дисципліни в освітній програмі**. Навчальна дисципліна «Камерний ансамбль» є обов'язковим компонентом циклу професійної підготовки другого (магістерського) освітньо-професійного рівня за спеціальністю В5 «Музичне мистецтво» (галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»). У системі магістерської підготовки ця дисципліна посідає центральне інтегруюче місце, оскільки вона є практичним майданчиком для синтезу художньо-виконавських, аналітичних та концептуальних знань здобувача освіти. «Камерний ансамбль» – це фундаментальна практична дисципліна професійної підготовки, спрямована на трансформацію сольного інструментального досвіду здобувача у навички колективної художньої взаємодії. Якщо сольне виконавство фокусує увагу музиканта на власному «я» та індивідуальній інтерпретації, то камерний ансамбль відкриває виміри поліфонічного мислення, де кожен учасник є одночасно і лідером, і гнучким партнером. Сучасний музичний простір вимагає від випускника універсалізму. Дисципліна долає «професійний егоцентризм» соліста, навчаючи його мислити масштабами всієї партитури. Курс вчить мистецтву творчого діалогу: чути гру іншого так само чітко, як і власну, миттєво реагувати на зміну темпу, штриха чи динаміки партнера, знаходити художній компроміс задля створення єдиного, монолітного звукового образу. Без цього досвіду неможлива повноцінна інтеграція музиканта у професійне концертне середовище.

**Обсяг дисципліни** Загальна кількість кредитів на дисципліну – 9 кредитів ЄКТС (270 годин), із них 84 години аудиторних занять та 186 годин самостійної роботи.

1-й семестр — 3 кредити ЄКТС (90 годин).

2-й семестр — 3 кредити ЄКТС (90 годин).

3-й семестр — 3 кредити ЄКТС (90 годин).

На 3 семестр кількість кредитів складає 3 кредити ЄКТС / 90 год., з них практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 66 год. Підсумковий контроль – екзамен.

**Статус дисципліни** – обов'язкова.

**Мета курсу** – формування та розвиток комплексних професійних компетентностей музиканта-виконавця у сфері колективного музикування; опанування художньо-естетичного потенціалу світової та вітчизняної камерно-ансамблевої літератури; виховання гнучкого творчого мислення для досягнення художньої єдності та виконавської узгодженості в ансамблі.

**Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна (відповідно до ОПП «Музичне мистецтво»).**

| | |
|---|---|
| **Інтегральна компетентність** | Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог. |
| **Загальні компетентності** | **ЗК 2.** Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. |
| | **ЗК 5.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. |
| | **ЗК 6.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність). |
| | **ЗК 7.** Здатність до міжособистісної взаємодії. |
| **Фахові (спеціальні) компетентності** | **СК 1.** Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції. |
| | **СК 3.** Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики. |
| | **СК 4.** Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності. |
| | **СК 5.** Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації. |
| | **СК 7.** Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету. |
| | **СК 8.** Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу. |
| | **СК 10.** Здатність до професійного саморозвитку та вдосконалення виконавської, педагогічної та дослідницької майстерності. |

**Програмні результати навчання**

| | |
|---|---|
| **Програмні результати навчання** | **РН 1.** Володіти професійними навичками виконавської (диригентської), творчої та педагогічної діяльності. |
| | **РН 2.** Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах. |
| | **РН 3.** Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві. |
| | **РН 5.** Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію. |
| | **РН 6.** Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. |
| | **РН 7.** Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом. |

## 2. Програма навчальної дисципліни

### РОЗДІЛ 1. Технологічна консолідація та координація ансамблевої програми

**Тема 1. Текстологічне опрацювання випускного репертуару.**
Контрольний перегляд стану вивчення тексту партій, уточнення аплікатури, штрихів та зауважень минулого семестру.

**Тема 2. Виконавська синхронність та метроритмічна стабільність ансамблю**
Вироблення абсолютної темпо-ритмічної єдності, відпрацювання ансамблевих «стиків», цезур та подолання спільного технічного спротиву музичного матеріалу.

### РОЗДІЛ 2. Художня інтерпретація та сценічна апробація випускної програми

**Тема 3. Тонка художня деталізація та динамічно-акустичний баланс.**
Вибудовування чітких звукових пропорцій між партіями (соло/супровід), робота над колоритом, тембральним злиттям та градацією динаміки.

**Тема 4. Формування цілісної виконавської концепції та архітектоніки форми.**

Об’єднання всіх частин циклу або творів програми у наскрізну драматургічну лінію. Опанування великої форми у часовому вимірі.

**Тема 5. Цифрова апробація та презентація випускного репертуару**

Виконання екзаменаційної програми в умовах домашнього або студійного звукозапису. Адаптація виконання до специфіки дистанційної трансляції, технічних можливостей мікрофонів та звукопередавального обладнання. Психологічна підготовка студентів до виступу перед камерою, подолання хвилювання під час запису. Створення та технічний аудіовізуальний контроль підсумкового відеозапису програми.

## 3. Структура навчальної дисципліни

| Назви розділів і тем | Кількість годин | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | денна форма | | | | | | заочна форма | | | | | |
| | усього | у тому числі | | | | | усього | у тому числі | | | | |
| | | л | п | с | інд. | с.р. | | л | п | с | інд. | с.р. |
| | | | | | | | | | | | | |
| **Розділ 1** | | | | | | | | | | | | |
| **Тема 1.** Текстологічне опрацювання випускного репертуару | | | | | | | | | | | | |
| **Тема 2**. Виконавська синхронність та метроритмічна стабільність ансамблю | | | | | | | | | | | | |
| **Разом за розділом 1** | | | | | | | | | | | | |
| **Розділ 2** | | | | | | | | | | | | |
| **Тема 3** Тонка художня деталізація та динамічно-акустичний баланс | | | | | | | | | | | | |
| **Тема 4.** Формування цілісної виконавської концепції та архітектоніки форми. | | | | | | | | | | | | |
| **Тема 5.** Цифрова апробація та презентація випускного репертуару | | | | | | | | | | | | |
| **Разом за розділом 2** | | | | | | | | | | | | |

| | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Усього годин** | | | | | | | | | | | | |

## 4. Теми семінарських занять

| № з/п | Назва теми | **Кількість балів, які може отримати здобувач** |
|---|---|---|
| 1. | – | |

## 5. Теми самостійної роботи

| № з/п | Назва теми | Кількість годин |
|---|---|---|
| | **Тема 1.** Текстологічне опрацювання випускного репертуару | |
| | **Тема 2**. Виконавська синхронність та метроритмічна стабільність ансамблю | |
| | **Тема 3** Тонка художня деталізація та динамічно-акустичний баланс | |
| | **Тема 4.** Формування цілісної виконавської концепції та архітектоніки форми. | |
| | **Тема 5.** Цифрова апробація та презентація випускного репертуару | |
| | **Разом** | |

## 6. Методи навчання Форми поточного та підсумкового контролю

В процесі роботи над практичними завданнями курсу під час проходження практики застосовуються:

ояснювально-ілюстративний метод – керівник практики пояснює основи та специфіку практики за фахом;

астково-пошуковий – активний пошук рішення практичних задач на основі загальноприйнятих методичних принципів;

словесний метод – слово (розповідь, бесіда);

рактичні методи: здобувачі одержують знання й уміння, виконуючи практичні завдання;

етод концертного (сценічно-цифрового) тренінгу – підготовка та аналіз відеозаписів для переддипломної презентації випускної програми;

ефлексивно-аналітичний метод – самооцінка власного виконання, аналіз помилок, оцінка динаміки професійного зростання;

**Форми контролю**

| № з/п | Вид контролю | Методи контролю |
|---|---|---|
| | Поточний | – Практичний моніторинг виконавської готовності (дистанційні прослуховування наживо на онлайн-платформах).<br>– Експертний аналіз надісланих здобувачами поточних аудіо- та відеозаписів репетиційної роботи ансамблю (самостійної роботи).<br>– Методичні консультації викладача щодо коригування звукового балансу, штрихів та синхронності виконання на основі дистанційного перегляду матеріалу. |
| | Підсумковий контроль | Екзаменаційне онлайн-прослуховування або колегіальна експертна оцінка кафедрою фінального (чистового) відеозапису випускної ансамблевої програми, що виноситься на державний іспит. |

**1. Поточний контроль**

Під час поточного контролю здобувачі освіти (у складі камерного ансамблю) звітують про виконання завдань тематичного плану, демонструють проміжні результати опанування репертуару та ступінь готовності до випускного іспиту. Контроль здійснюється викладачем курсу в дистанційному форматі шляхом:

- регулярного перегляду та слухового аналізу надісланих відео/аудіозаписів репетиційної роботи ансамблю;
- оцінювання індивідуальної підготовки власних партій учасниками колективу;
- онлайн-моніторингу зіграності, метроритмічної стабільності та динамічного балансу ансамблю під час живих консультацій на онлайн

платформах

**2. Підсумковий контроль**

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі **екзамену**, який є офіційним допуском до державного іспиту. Оскільки навчання проходить у дистанційному форматі, здобувачі надають викладачу та кафедрі посилання на фінальний (чистовий) відеозапис якісного виконання повної екзаменаційної програми (або беруть участь у підсумковому онлайн-прослуховуванні наживо). Додатково здобувачі можуть надати посилання на відеозаписи своїх дистанційних концертних чи конкурсних виступів у складі цього ансамблю, здійснених протягом семестру (за наявності).

**3. Критерії підсумкового контролю:**

- **Якість виконання завдань самостійної роботи:** рівень вивчення нотного тексту, точність дотримання авторських вказівок, штрихів та динаміки;
- **Ступінь ансамблевої зіграності:** рівень виконавської синхронності, єдність метроритмічного відчуття, якість взаємодії та гнучкість музичного діалогу між учасниками колективу;
- **Своєчасність та регулярність роботи:** систематичність надання поточних матеріалів та записів репетицій протягом семестру;
- **Художньо-акустичний баланс:** якість звукового співвідношення партій (соло / супровід) та адаптація звучання до умов домашнього або студійного аудіозапису;

**Якість виконавської та художньої презентації:** переконливість інтерпретації, цілісність драматургічного втілення форми музичних творів, зафіксованих на підсумковому відеозаписі.

## 7. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

| Поточна успішність | | | | | Залік | Усього |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Т1 | Т2 | Т3 | Т4 | Т5 | 20-40 | 34-100 |
| 5 | 10 | 5 | 10 | 10 | | |

Розподіл балів за формою контролю.

- виконання практичного завдання – 5-10 балів; 5 практичних завдань – до 40 балів;
- поточний аудіовізуальний моніторинг – 1-2 бали;
- презентація проміжних результатів опанування тем курсу – 5-7 балів.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю:
Виконання на екзамену – до 40 балів.
Екзамен – від 60 до 100 балів.

## Шкала оцінювання: національна та ECTS

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою | |
|---|---|---|---|
| | | для екзамену, курсового проекту (роботи), практики | для заліку |
| 90 — 100 | A | відмінно | зараховано |
| 82-89 | B | добре | |
| 74-81 | C | | |
| 64-73 | D | задовільно | |
| 60-63 | E | | |
| 35-59 | FX | незадовільно з можливістю повторного складання | не зараховано з можливістю повторного складання |
| 0-34 | F | незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни | не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни |

## Критерії оцінювання результатів навчання за 100 бальною шкалою

| Рівні навчальних досягнень | ECTS | Оцінка навчальних досягнень за національною шкалою та критерії оцінювання | |
|---|---|---|---|
| 1. **Початковий** 0-34 балів | F | **не зараховано** з обов'язковим повторним вивченням дисципліни | Здобувач не виконав завдання самостійної роботи. Власну партію не вивчив, у партитурі творів не орієнтується. Повністю відсутній слуховий контроль, відчуття ансамблевого балансу та ритмічна синхронність із партнерами. |
| 35-59 балів | **Fx** | **не зараховано** з можливістю повторного складання | Програма практичної та самостійної роботи виконана фрагментарно. Текст своєї партії засвоєний нестабільно, є зупинки під час гри. Здобувач демонструє слабкі навички спільного інтонування та незадовільний метроритмічний контакт у дуеті/колективі. |
| 2. **Середній** 60-63 балів | **E** | **задовільно** | Програмні твори виконані на низькому художньо-технічному рівні. Здобувач грає механічно, фокусується лише на своїй партії, майже не чує партнерів. Припускається помітних помилок у звуковому балансі, динаміці та темпових переходах. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 64-73 балів | **D** | | Основні вимоги програми виконано частково. Текст партій вивчено, але виконання непевне. Навички ансамблевої взаємодії (спільне дихання, атака звуку, зняття) розвинені слабо, художня концепція твору втілена поверхнево. |
| 3.**Достатній**<br>74-81 балів | **C** | **добре** | Програма підготовлена в достатній мірі відповідно до вимог. Гра в ансамблі злагоджена, здобувач демонструє стабільний метроритм та слуховий контроль. Проте виконанню бракує тонкої стилістичної диференціації та художньої свободи під час діалогу з партнером. |
| 82-89 балів | **B** | | Програма виконана якісно та переконливо. Здобувач демонструє розвинений ансамблевий слух, впевнено володіє штриховою та динамічною палітрою, вміє гнучко передавати ініціативу (соло/супровід) та самостійно виправляти дрібні неточності під час спільної гри. |
| 4. **Високий**<br>90 – 100 балів | **A** | **Відмінно** | Бездоганне, яскраве та художньо зріле виконання ансамблевої програми. Продемонстровано абсолютну виконавську синхронність, ідеальний динамічний баланс та глибоке розуміння партитури. Здобувач вільно втілює складні інтерпретаційні завдання у творчій співпраці з колективом, або партнером з ансамблю. |

## 8. Навчально-методичне забезпечення

Пакет навчально-методичного забезпечення:

- ОПП «Музичне мистецтво»;
- робоча програма з курсу «Камерний ансамбль»;
- нотні матеріали та інформаційне забезпечення (методична література)

## 9. Рекомендована література

### Обов’язкова

1. Камерно-інструментальний ансамбль: український та світовий вимір : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 7–8 грудня 2022 року / Гол. ред. І. Пилатюк, наук. ред.-упоряд. Н. Дика. Київ : Каравела, 2023. 272 с.
2. Кріпак, О.Л. Методичні рекомендації: «Робота над фактурою в класі камерного ансамблю (на прикладі інструментальних дуетів українських композиторів)», Харків, ХДАК, 2021, 26с.
3. Гарець А. Асинхронія як складовий компонент засобів виразності піаніста. *Слобожанські мистецькі студії.* випуск 2 (08), 2025. С. 15-20.
4. Лі. Ю. Фортепіанно-виконавське інтонування у контексті сучасного музичного мовлення. Музичне мистецтво і культура, 2025, (45), С. 242-254.
5. Пославський А. О. Проблеми еволюції європейського камерно-ансамблевого інструменталізму. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*, (44), 2021. С. 86–94.

### Допоміжна

he Chamber Musician in the Twenty-First Century. : [coll. monograph] / ed. by J
ерегова, О. Стильові тенденції в камерній музиці українських композиторів 80-90-х років ХХ сторіччя: ситуація постмодерну. Українське Музикознавство. – Вип. 29. Київ : НМАУ ім. П.Чайковського, 2000. С. 103-.
Гундер, Л. Плюралізм інтерпретації як формування художньої концепції камерно інструментального виконавства. Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Випуск III. Івано-Франківськ: Плай, 2001. С. 19-25.
ав’ялова О. К. Українська камерно-ансамблева музика за участі віолончелі у стильовому просторі ХХ століття : Монографія. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2026. 220 с.
ima Л. Фортепіанний квінтет у світлі сучасних стильових трансформацій:
равченко, А. І. Камерно-інструментальне мистецтво як багаторівнева система константних і релятивних компонентів / Кравченко Анастасія Ігорівна. Культура і сучасність. 2013. № 2. С. 193-197.
явицький, К.Г. Психологічний аспект формування особистості камерного

виконавця / Новицький К. Г. // Часопис Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. 2010. № 1(6). С. 104-106.
ольська, І.І. Камерний ансамбль: теоретико-культурологічні аспекти : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : [спец.] 17.00.03 "Муз. мистецтво", Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2003. 35 с.
идоренко, О. Ю. Індивідуальний виконавський стиль в системі ансамблевого музикування (на прикладі камерної скрипкової сонати) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 "Муз. мистецтво". М-во культури України, Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2018. 17 с.
нєдкова Л. А. Ансамбль малих форм змішаного жанру як різновид колективного музикування / Л. А. Снєдкова // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матеріали міжнар. наук. конф. (22-23 листоп. 2012 р.) / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Акад. мистецтв України, Ін-т культурології, Упр. культури і туризму Харк. облдержадмін. ; [редкол.: В. М. Шейко та ін.]. Харків, 2012.

ерноіваненко А. Д. Академічне музично-інструментальне мистецтво як предмет музикознавчої системології. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 704 с.